

การพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
จังหวัดเชียงใหม่*

THE INNOVATION DEVELOPMENT FOR POTENTIAL IMPROVEMENT OF THE
BUDDHIST MONK TEACHERS IN SCHOOLS OF CHIANGMAI PROVINCE

เทพประวิณ จันทรแรง

Thepprawin Chanraeng

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: thepprawin.chan@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิจัยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพ 2) เพื่อพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน 3) เพื่อพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสอนแบบบูรณาการ และ 4) เพื่อวิจัยและพัฒนารูปแบบการสร้างหลักสูตรการสอนศีลธรรมแบบบูรณาการ ศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (เชิงปฏิบัติการและเชิงคุณภาพ) กับกลุ่มประชากรในการวิจัย ได้แก่ 1) ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน 25 โรง จำนวน 204 รูป 2) กลุ่มเครือข่ายครูพระสอนศีลธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 25 รูป 25 โรงเรียน 3) ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ครูผู้สอนสายสังคมศึกษา จำนวน 25 คน 4) นักเรียนโรงเรียนของอำเภอเมือง อำเภอสันกำแพง อำเภอดอยสะเก็ด จำนวน 25 คน โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการศึกษา พบว่า 1. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพ คือ 1) การพัฒนารูปแบบศักยภาพ 2) การพัฒนาศักยภาพรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน คือ 1) การออกแบบสร้างชุดความรู้ด้านเทคนิคและวิธีการสอน 2) การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม 3. การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสอนแบบบูรณาการ อาศัยสื่อระบบปฏิบัติการ (แอปพลิเคชัน) และการ์ตูนภาพเคลื่อนไหว (อนิเมชั่น) เป็นเครื่องมือในการบูรณาการเนื้อหาการเรียนการสอนในแต่ละชั้น โดยการบูรณาการเรียนการสอนของชั้น (ป.1-2-3) มารวมเป็นช่วงชั้นที่ 1 (ป.4-5-6) เป็นช่วงชั้นที่ 2 และ (ม.1-2-3) เป็นช่วงชั้นที่ 3 4. การพัฒนารูปแบบการสร้างหลักสูตรการสอนศีลธรรมแบบบูรณาการ ได้แก่ หลักสูตรสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในชั้นประถมศึกษา และหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเรื่องหลักธรรมเพื่อพัฒนาชีวิต ในช่วงชั้น ม. 2

คำสำคัญ: การพัฒนา; นวัตกรรม; การส่งเสริม; ศักยภาพ; ครูพระสอนศีลธรรม

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) to research capacity development models, 2) to develop teaching techniques and methods, 3) to develop integrated teaching materials and innovations, and 4) to research and develop models for creating integrated moral teaching curricula. The combined research (operational and qualitative) studies with the research demographics are: 1) Moral teachers in schools, 25 schools, 204 figures, 2) Moral teacher network in Chiang Mai. 25 photos, 25 schools, 3) school administrators. instructor 25 social studies teachers 4) 25 students of Muang District, San Kamphaeng District, Doi Saket District using in-depth interview tools.

The results of the study were found that 1. The model for developing the potential of moral teachers were 1) the development of the potential model of the moral teacher; 2) the development of the capacity of the workshop model. 2) development of teaching techniques and methods for teaching moral teachers, i.e. (1) the design and construction of the technical knowledge set and teaching methods; (2) the creation of training course. 3) development of media and teaching innovations integrated with moral teachers relying on the operating system media (Applications) and animated cartoons (animation) are tools for integrating teaching content in each class by integrating the teaching of grades (Grades 1-2-3) into the 1st level (Grade 4-5-6) as the 2nd level and (M. 1-2-3) as the 3rd level. 4) development of a model for creating integrated moral teaching curricula, namely subject-learning curriculum, social studies, religion and culture in elementary school and an integrated learning unit course on Dharma principles for life development during M. 2 level.

Keywords: Development; Innovation; Promotion; Potential; Moral Teacher

บทนำ

กรมการศาสนาและกระทรวงวัฒนธรรมได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนในปี พ.ศ. 2563 (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2563) จึงได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ จัดโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยการส่งพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ เข้าไปสอนในสถานศึกษาทุกระดับชั้น เพื่อมุ่งหวังให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จากพระสงฆ์โดยตรง ผลการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรม ในสถานศึกษาเป็นรูปธรรม ต่อมากรมการศาสนาได้โอนงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้มอบต่อให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ดูแลโครงการนี้ (พรณี ผุดเกตุ และคณะ, 2555)

ในปีงบประมาณ 2551- 2555 กรมการศาสนาได้โอนการบริหารงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนไปให้กระทรวงศึกษาธิการรับดำเนินงานและมอบหมายให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และภาคคณะสงฆ์ทั้ง 18 ภาค รับโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนไปดำเนินการประสานงานกัน โดยจัดเข้าเป็นพันธกิจประเภทงานให้บริการชุมชน การดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยพระสอนศีลธรรมได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน

แม้พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความรู้ด้านพระพุทธศาสนา แต่ยังขาดองค์ความรู้ในด้านเรียนการสอน การถ่ายทอด และการสร้างศรัทธาให้นำเอาคำสอนของพระพุทธเจ้าไปใช้ในชีวิตประจำวัน ที่ทำให้คนเป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้จิตวิทยาระดับสูง มีข้อจำกัดทั้งด้านงบประมาณ อัตราค่าจ้าง โดยเฉพาะงบประมาณที่ได้รับมาใช้ในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นค่านิตยภัต (ค่าตอบแทนรายเดือน) ส่วนงบประมาณด้านการบริหารได้รับจำนวนน้อยไม่เพียงพอ จึงทำให้มหาวิทยาลัยสงฆ์ใช้เงินรายได้ที่มีข้อจำกัดอยู่แล้วมาใช้ในการบริหารและการประสานงานกับผู้สนับสนุนโครงการ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อการพัฒนาศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ การสร้างความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา พัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ ปลุกฝังให้นักเรียน นักศึกษามีความรู้คุณธรรมสามารถนำความรู้และคุณธรรมไปบูรณาการพัฒนาคูณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสอนแบบบูรณาการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ พัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีศักยภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา วิจัยและพัฒนาเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ และติดตามประเมินผล บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาสังคมตามแนววิถีพุทธ บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่เป็นผลจากการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิจัยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสอนแบบบูรณาการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่
4. เพื่อวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่

วิธีการดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1) ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สำหรับประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยนี้ ได้แก่ 1) ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โรงเรียนจำนวนทั้งหมด 25 โรงเรียน จำนวน 204 รูป/คน 2) กลุ่มเครือข่ายครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 25 รูป 25 โรงเรียน 3) ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ครูผู้สอนสายสังคมศึกษา จำนวน 25 คน 4) นักเรียนโรงเรียนของอำเภอเมืองเชียงใหม่ อำเภอสันกำแพง อำเภอดอยสะเก็ด จำนวน 25 คน ประเมินด้านรูปแบบการสอน ด้านเทคนิคการสอน ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการสอน และด้านการพัฒนาหลักสูตร ก่อนและหลังการวิจัย 5) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา เช่น สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาจิตวิทยาการศึกษา สาขาเทคโนโลยีการศึกษา จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จำนวน 15 รูป/คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้คัดเลือกเครื่องมือที่สอดคล้องกับการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ดังนี้ 1) แบบการสัมภาษณ์ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างมีโครงสร้าง (Structured In-depth interview) โดยเป็นการสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและประเด็นอื่นๆ เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2) แบบสอบถาม เพื่อใช้แบบสอบถาม วัดความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา และในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 5 ประเด็น ดังนี้ 1) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ 2) การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ 3) การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสอนแบบบูรณาการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ 4) การพัฒนาหลักสูตรการสอนแบบบูรณาการของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านรูปแบบ ภาษา ข้อคำถาม และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำเครื่องมือไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

สำคัญ 5) ชุดปฏิบัติการกิจกรรมถอดองค์ความรู้การพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพครูพระสอนศีลธรรม (Work shop) จากกลุ่มเครือข่ายพระสอนศีลธรรม, ผู้บริหาร (ผู้ดูแลครูพระสอนศีลธรรม) และครูในโรงเรียน, เจ้าหน้าที่ดูแลพระสอนศีลธรรม ทำเป็นคู่มือรูปแบบการพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสอนแบบบูรณาการ และหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่

3) การนำผลผลิตที่ได้มาเสนอร่วมกันเพื่อสร้างนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพครูพระสอนศีลธรรม

4) การวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เมื่อได้รับข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบสอบถาม แบบประเมินผล แบบวิพากษ์หลักสูตร ผู้วิจัยใช้กับข้อมูลเบื้องต้นและข้อมูลที่เป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้ตีความแล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการนำเสนอภาพกิจกรรมและชุดองค์ความรู้ (หนังสือสรุปองค์ความรู้) แอปพลิเคชัน เว็บไซต์ และ วิดีทัศน์องค์ความรู้ในพื้นที่โรงเรียนทั้ง 25 อำเภอ ให้ได้ผลเป็นเชิงประจักษ์ และนำผลไปใช้ประโยชน์ได้จริงในวงกว้าง

ผลการวิจัย

1) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่

การพัฒนาการพัฒนารูปแบบศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมแบบบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่ใช้วิเคราะห์หาข้อมูลที่ได้ศึกษา เป็นการหาข้อมูลทางด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ ความคิดเห็นในด้านวิธีการในการถ่ายทอดในการจัดกิจกรรม และความเหมาะสมของหลักสูตรการสอน ตามความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 25 อำเภอ โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึกในการจัดอบรม และการลงพื้นที่ในแต่ละอำเภอ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปเพื่อจัดทำเป็นแนวทางเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูพระสอนศีลธรรม ได้วิเคราะห์กระบวนการออกมาใน 8 ประเด็น ดังนี้ 1) ความคุ้นเคยกับนักเรียน 2) กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับผู้เรียน 3) แนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้หรือด้านทักษะของผู้เรียน 4) วิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจต่อการเรียนการสอน 5) วิธีการในการจัดระบบการปกครองในชั้นเรียนให้เรียบร้อย 6) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 7) วิธีการประเมินผลการเรียน 8) การปรับบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน จากการศึกษาแบบการพัฒนาศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าแนวทางและขยายผลรูปแบบศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมแบบบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีแนวทางการพัฒนารูปแบบศักยภาพ 2 แนวทาง ดังนี้

1) แนวทางการพัฒนารูปแบบศักยภาพการศึกษาของพระสอนศีลธรรม โดยเน้นแนวทาง ดังนี้ กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี แนวทางในการพัฒนา คือ หน่วยพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน “ควรมีการจัดตั้งงบประมาณพัฒนาบุคลากรหรือพระสอนศีลธรรม โดยมีการสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาให้เข้าศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษา โดยเริ่มจาก กองทุนการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งอาจจะต้องเรียนตามศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) เมื่อจบแล้วก็มีการส่งเสริมให้เข้าเรียนในระดับปริญญาตรีในคณะ ของครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หรือของคณะศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2) แนวทางการพัฒนาศักยภาพรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ นอกจากการ ส่งเสริมด้านการศึกษา เพื่อให้พระสอนศีลธรรมได้มีความรู้ความสามารถแล้ว อีกหัวข้อที่สามารถ ส่งเสริมพระสอนศีลธรรมได้ศักยภาพ คือ การจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ควรที่จะแบ่งการ อบรมออกเป็นประเด็นปัญหาที่ค้นพบได้แก่ ปัญหาด้านหลักสูตร ปัญหาทางด้านการเรียนการ สอน ปัญหาทางด้านการผลิตและการใช้สื่อ และการวัดและประเมินผล สรุปผล ดังนี้ 1) ด้าน หลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ สื่อเทคโนโลยี และสื่อประดิษฐ์ 4) การวัดและประเมินผล จะต้องลงมือสร้าง เครื่องมือวัดผลจริง ควรเน้นที่การปฏิบัติที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนได้จริง

2. การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่

การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ สรุป ได้ว่า

1) ด้านเทคนิคการสอนแบบบูรณาการของครูพระสอนศีลธรรม มุ่งองค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอนศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมที่มาก สามารถนำมาใช้สอนตรง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องมีความรู้ด้านเทคนิคการสอนในปัจจุบัน สอดคล้องกับนักเรียน และมีความจำเป็นมากในการนำเทคนิคการสอนมาบูรณาการสอน ศีลธรรมในโรงเรียน จะทำให้นักเรียนในโรงเรียนให้เกิดความสนใจมากขึ้น

2) ด้านวิธีการสอนแบบบูรณาการของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัด เชียงใหม่ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอนศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และได้นำความรู้ ด้านวิธีการสอนแบบบูรณาการใช้ในโรงเรียนได้มาก และคิดว่าวิธีการสอนแบบบูรณาการต้องการ สอดคล้องกับระดับช่วงชั้นของนักเรียนได้มาก จะทำให้เด็กมีความสนใจมาก และควรมีการ พัฒนาวิธีการสอนแบบบูรณาการให้มีประโยชน์มาก ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพครูพระ สอนศีลธรรมในโรงเรียน ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการในด้านวิธีการสอน และเมื่ออบรมเชิง ปฏิบัติการแล้ว สามารถนำวิธีการสอนไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนได้มาก

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคนิคและวิธีการสอนศีลธรรม ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยจัดทำหลักสูตรการอบรม ที่มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เป็นการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมด 25 อำเภอ จำนวน 207 รูป

2) การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมในการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ ในการจัดทำหลักสูตรการอบรมควรกำหนดให้อยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (ระหว่าง 2-5 วัน) เพื่อนำไปสู่การจัดทำชุดอบรมในจัดการอบรมแบบภาคสนาม ในเรื่องเทคนิคและวิธีการสอนครูพระสอนศีลธรรมในจังหวัดเชียงใหม่ กับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน 40 รูป 2) ครูในโรงเรียน 25 อำเภอ ๆ ละ 1 คน จำนวน 25 คน 3) นักเรียนในโรงเรียน 25 อำเภอ จำนวน 40 คน รวมเป็นทั้งหมด 90 รูป/คน และหลังจากอบรมเสร็จ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั้ง 40 รูป พร้อมกับครูสอนในโรงเรียนทั้ง 25 คน ร่วมกันนำปilotทดลองใช้เทคนิคและวิธีการสอนให้นักเรียนจำนวน 25 คน โดยใช้แบบประเมินผลก่อน-หลังในการอบรม และนำผลประเมินมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาเป็นชุดองค์ความรู้ในเรื่องเทคนิคและวิธีการสอน เพื่อนำไปสู่การจัดทำคู่มือเทคนิคและวิธีการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ในเครือข่าย 25 อำเภอ จำนวน 1 เรื่อง

ในการจัดอบรมครั้งนี้ เป็นการฝึกปฏิบัติจริง เสมือนกับครูพระได้ทำการสอนในห้องเรียน มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการสอนครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อให้ครูพระสอนศีลธรรมมีความเข้าใจถึงเทคนิคและวิธีการสอน ที่จะได้ประจักษ์ถึงผลที่ได้รับอุปสรรคและปัญหาของการนำวิธีการสอนในลักษณะต่าง ๆ ไปใช้สอน และสามารถนำมาปรับไปใช้ในการสอนให้มีประสิทธิภาพ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง และผลที่ได้รับจากการอบรมครั้งนี้ ครูพระสอนศีลธรรมยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีเทคนิคและวิธีการในรูปแบบ ต่าง ๆ ให้ทันสมัยในสังคมยุคปัจจุบัน

3. การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสอนแบบบูรณาการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่

การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสอนแบบบูรณาการ เพื่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงสื่อดั้งเดิมกับสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ และศาสตร์ต่าง ๆ หรือเนื้อหาสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความรู้ที่มีความหมายมีความหลากหลาย และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวันหรือสอดคล้องกับเนื้อหา หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ช่วงชั้น ตามความถนัดของตนเอง เพื่อให้นักเรียนจะได้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้มากที่สุด กระบวนการและขั้นตอนการ

พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสอนแบบบูรณาการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้ใช้ชุดปฏิบัติการกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ (Work shop) คือ การถ่ายทอดการใช้สื่อและอุปกรณ์ ที่เป็นสื่อพื้นฐานดั้งเดิม ได้แก่ (1) สื่อธรรม (2) สื่อสังคมและวัฒนธรรม (3) สื่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (4) สื่อภาษา (5) สื่ออุปมาอุปมัย (6) สื่อนิทาน ชาดก และเชื่อมโยงการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการสร้างสื่อและนวัตกรรมแอปพลิเคชัน โดยจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการครูพระสอนศีลธรรมแบบบูรณาการให้แก่แม่ข่ายครูพระสอนศีลธรรมครูผู้ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนและนักเรียนประเมินสื่อและนวัตกรรมของครูพระสอนศีลธรรมและได้นำความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง เพื่อสร้างสื่อและนวัตกรรมการสอนเป็นต้นแบบให้แก่ครูพระสอนศีลธรรมโดยการประเมินผล

จากผลการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสอนแบบบูรณาการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ คือ ครูพระสอนศีลธรรมได้สื่อและนวัตกรรมแอปพลิเคชัน การ์ตูนอนิเมชัน Animation 2D สื่อYoutube ภาพยนตร์อนิเมชัน 2D ภาพกราฟฟิคสื่อประกอบ เทคโนโลยีอธิบายด้วย Siri มืองค์ประกอบของเนื้อหา 3 ช่วงชั้น เป็นแบบอย่างสื่อแอปพลิเคชัน เพื่อให้ครูพระสอนศีลธรรมสอนศีลธรรมได้นำไปใช้สอนนักเรียนในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ และนำไปใช้ประโยชน์จังหวัดใกล้เคียงที่เป็นเครือข่ายสถานศึกษา ได้สื่อและนวัตกรรมแอปพลิเคชัน (Application) บนสมาร์ตโฟน (Smart Phone) มุ่งเน้นเป้าหมายการเรียนรู้ มาตรฐานตัวชี้วัดบูรณาการเนื้อหา กิจกรรมรู้เรื่องสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม กิจกรรมนำสู่การเรียนรู้ แนวคิด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมรวบยอด ได้สื่อการ์ตูนอนิเมชัน Animation 2D ออดิโออธิบายภาพจริง ภาพประกอบเหตุการณ์จริง และเพลงประกอบ สรุปรุทประวัติ หลักธรรมและพุทธศาสนสุภาษิต 2D การ์ตูน และเสียงเพลง เป็นกราฟฟิคการ์ตูนสำหรับเด็กเล็ก มีองค์ประกอบของเนื้อหาแบบบูรณาการ ซึ่งมีความเหมาะสมกับ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - ป.3) องค์ความรู้สื่อและนวัตกรรมแอปพลิเคชัน(Application) มืองค์ประกอบของการบูรณาการเนื้อหา ของช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - 6) สื่อการ์ตูนอนิเมชัน Animation 2D ออดิโออธิบายภาพจริง ภาพประกอบเหตุการณ์จริง และเพลงประกอบ สรุปรุทประวัติ หลักธรรมและพุทธศาสนสุภาษิต และสื่อYoutube ภาพยนตร์อนิเมชัน 2D ภาพกราฟฟิค สื่อประกอบ เทคโนโลยีอธิบายด้วย Siri ภาพประกอบสถานการณ์จริงในปัจจุบัน ที่ได้กำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตามหลักตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มืองค์ประกอบของการบูรณาการเนื้อหาสื่อ ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3)

4) การพัฒนาหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่

การพัฒนารูปแบบการสร้างหลักสูตรการสอนศีลธรรมแบบบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการสร้างความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้น โดยผ่านการปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเกิดการ

เรียนรู้จากความรู้เดิมผสมผสานกับประสบการณ์ใหม่ โดยการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ประสบการณ์ทักษะในการวิเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การจินตนาการและการตัดสินใจ ตลอดจนการทำงานร่วมกันภายในแนวทางการดำเนินเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งใช้ศิลปะเป็นสื่อและ ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเอง เป็นการบูรณาการการสร้างหลักสูตรที่มีการรวมวิชา สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ภาษาไทย มาสอนรวมกันได้ ลักษณะของหลักสูตร บูรณาการที่ดี ในการผสมผสานวิชาหรือสาขาวิชาต่าง ๆ ต้องพยายามให้เกิดบูรณาการใน ลักษณะต่อไปนี้โดยครบถ้วน คือ 1. บูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ 2. บูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ 3. บูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ การสร้างสหสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการกระทำมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า ระหว่างความรู้และจิตใจ 4. บูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ใน ชีวิตประจำวันของผู้เรียน 5. บูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ โดยนำเอาเนื้อหาของวิชาหนึ่งมาเสริม อีกวิชาหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเกิดเจตคติตามที่ต้องการ รูปแบบของบูรณาการ ในการปฏิบัติจริงมักจะมีการผสมกันระหว่างรูปแบบต่าง ๆ

นำเสนอแนวทางและขยายผลรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการสอนศีลธรรมแบบบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ แนวทางและขยายผลรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการสอน ศีลธรรมแบบบูรณาการ ดังนี้ 1.การถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกิจกรรมโครงการวิจัยการพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ 2. การจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) วิพากษ์หลักสูตร โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนครูพระสอนศีลธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาศักยภาพครูพระสอนศีลธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้อื่นๆ ข้อค้นพบความรู้ใหม่ที่เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1. ตัวชี้วัดองค์ความรู้ของหลักสูตรการสอนศีลธรรมในโรงเรียนจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การสร้างหลักสูตรการสอนศีลธรรมแบบบูรณาการที่ทันสมัย 3. การนำสื่อการสอนพัฒนาเป็นไปตามหลักสูตรประยุกต์กับหลักธรรม 4.การขยายผลรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการสอน ศีลธรรมแบบบูรณาการยุคดิจิทัล

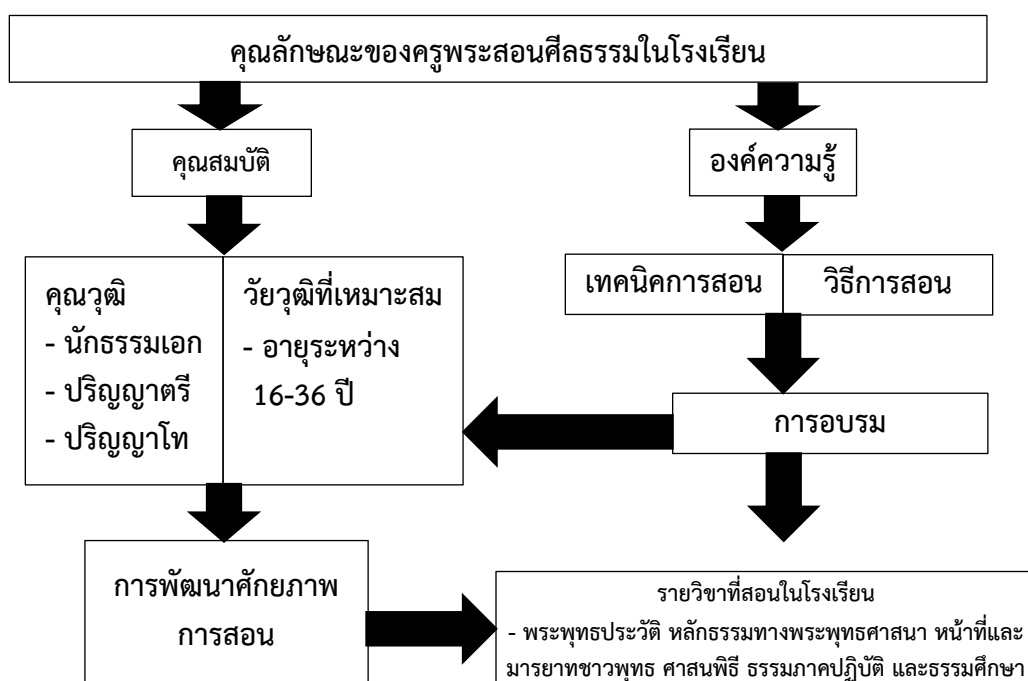
อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ มีรูปแบบ การพัฒนาศักยภาพครูพระสอนศีลธรรม การถ่ายทอดความรู้ การจัดกิจกรรมตามความ เหมาะสมของหลักสูตรการพัฒนาสอดคล้องกับงานวิจัยของเอื้อมอร ชลวร (2554) มีผลการวิจัย พบว่ากระบวนการสืบทอดพระพุทธศาสนาได้ยาวนาน คือ การใช้หลักไตรสิกขาในการสร้าง

สังคมและการสร้างกระบวนการเรียนรู้จากภายใน การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ มีการจัดทำหลักสูตรการอบรม 2 ขั้นตอน คือ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และนำมาวิเคราะห์ความต้องการ ออกแบบสร้างชุดความรู้ด้านเทคนิคและวิธีการสอนตามความต้องการของครูพระสอนศีลธรรม และ 2. การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม จัดเป็นระยะเวลา 2 การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสอนแบบบูรณาการของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ เป็นนวัตกรรมบนระบบปฏิบัติการแอปพลิเคชัน (Application) สื่อการ์ตูนภาพเคลื่อนไหวแอนิเมชัน (animation) บนโทรศัพท์แบบสมาร์ตโฟน (Smart Phone) ได้บูรณาการองค์ความรู้ด้านเนื้อหาและสาระการเรียนรู้แต่ละชั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปัญญา และคณะ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาศักยภาพของครูพระสอนศีลธรรมของโรงเรียนในจังหวัดลำปาง ซึ่งยังขาดความรู้ในการเขียนแผนการสอน ขาดเทคนิควิธีการสอน ขาดความรู้ในการผลิตสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมมีปัญหาด้านการฝึกอบรมด้านการผลิตสื่อ การใช้สื่อขาดเทคนิควิธีการสอน ขาดความรู้ในการผลิตสื่อ และการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับปัญหาด้านการพัฒนาศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมของโรงเรียนในจังหวัดลำปาง โดยภาพรวมแล้วทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง การพัฒนารูปแบบการสร้างหลักสูตรการสอนศีลธรรมแบบบูรณาการในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย 1. หลักสูตรสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียน วัดสวนดอก พุทธศักราช 2564 ชั้นประถมศึกษา 2. หลักสูตรหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเรื่องหลักธรรมเพื่อพัฒนาชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโป่งน้อย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ หน่วยการเรียนรู้บูรณาการเรื่องหลักธรรมเพื่อพัฒนาชีวิต มีการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรหน่วยการเรียนรู้ตามหลักการและทฤษฎีการสร้างหน่วยการเรียนรู้ของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านและได้สร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตร ที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันได้สอดคล้องกับทิตินา แคมมณี (2547) และดวงกมล สิ้นเพ็ง (2553) ที่พบว่าการบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานสาระต่าง ๆ ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไป ซึ่งมีการบูรณาการทั้งด้านเนื้อหาสาระและวิธีการ เป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักทฤษฎีทางการศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นองค์รวมทุกด้านของนักเรียนกำลังได้รับความนิยมมาก การสอนบูรณาการเป็นการสอนแบบผสมผสานด้วยรูปแบบวิธีสอนที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีสอนแบบบูรณาการมาแล้วในสมัยพุทธกาลและการประยุกต์วิธีสอนของพระพุทธเจ้ามาใช้ในปัจจุบันจะช่วยให้ครูสอนนักเรียนได้ง่ายขึ้น เข้าใจนักเรียนมากขึ้นและช่วย

ให้นักเรียนเกิดปัญญาได้มากขึ้นและ สอดคล้องกับพุนสุข มาศรังสรรค์ (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่าคนในสถาบันครอบครัวสามารถใช้ประโยชน์จากหลักธรรมต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาเถรวาทมาจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวเชิงพุทธบูรณาการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพโดยแปรเปลี่ยนความขัดแย้งเป็นความเข้าใจอันดีต่อกัน (Transformation) หาทางแก้ไขความรุนแรงในระดับต่าง ๆ รวมถึงป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำซ้อน (Solution in Terms of Problem Solving and Prevention) และการเยียวยา (40Healing) รักษาใจตนเองให้สงบสันติไปพร้อมกับคนในครอบครัวด้วยการฝึกฝนจิตใจให้ตั้งมั่น มีสัมมาสมาธิและพัฒนาตนให้มีสัมมาทิฐิ เพื่อลด ละ เลิก ความยึดมั่นถือมั่นในตัวตน

ดังนั้น ครูผู้สอนที่ทำหน้าเป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจะต้องมีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดีที่ต้องมีคุณสมบัติและองค์ความรู้ ที่นำไปสู่ในการการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านเทคนิคการและด้านวิธีการสอน ในการทำหน้าที่การจัดการเรียนสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

ภาพที่ 1 : คุณลักษณะของความเป็นครูที่ดี

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัย “การพัฒนาวัตกรรมการเพื่อส่งเสริมศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่” ทำให้ได้รับทราบถึงองค์ความรู้ในการพัฒนาวัตกรรมการและส่งเสริมศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ การพัฒนารูปแบบศักยภาพ สามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง ดังนี้ 1) แนวทางการพัฒนารูปแบบศักยภาพการศึกษาของพระสอนศีลธรรม เช่น การจัดตั้งงบประมาณพัฒนาบุคลากรหรือพระสอนศีลธรรม เป็นต้น 2) แนวทางการพัฒนาศักยภาพรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการในด้านต่างๆ ได้แก่ (1) ด้านหลักสูตร (2) ด้านการจัดการเรียนการสอน (3) ด้านการผลิตและการใช้สื่อ (4) การวัดและประเมินผล

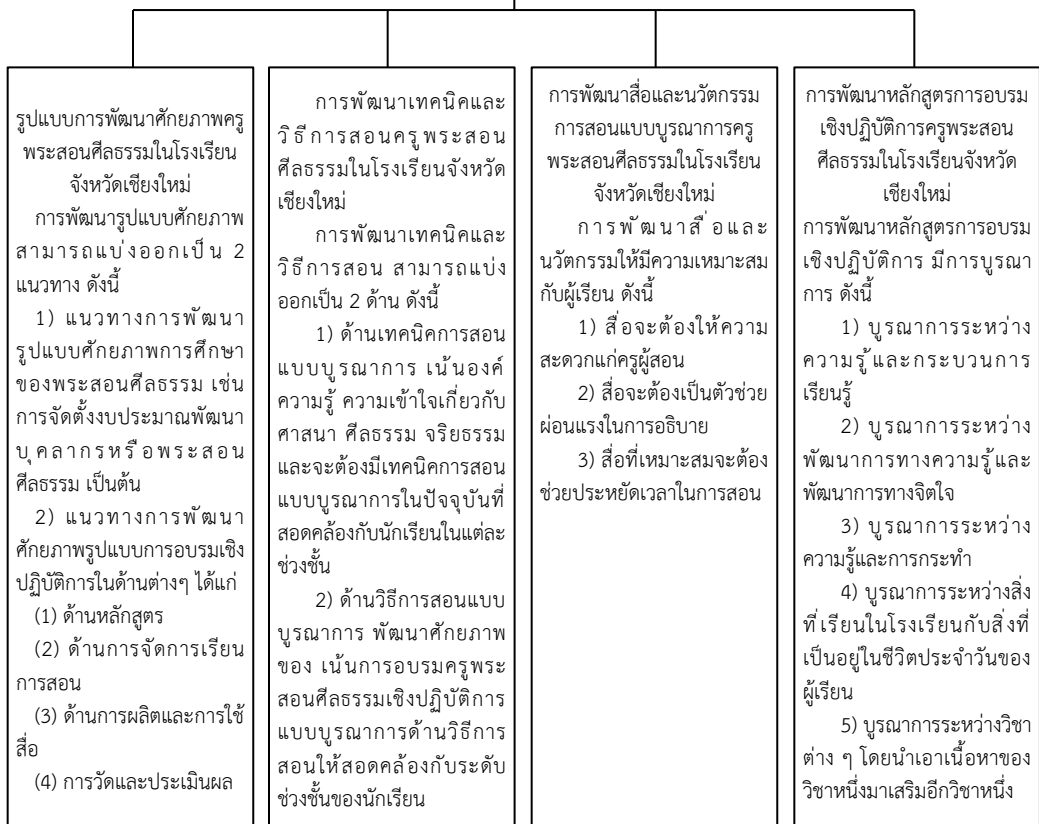
2. การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านเทคนิคการสอนแบบบูรณาการ เน้นองค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และจะต้องมีเทคนิคการสอนแบบบูรณาการในปัจจุบันที่สอดคล้องกับนักเรียนในแต่ละช่วงชั้น 2) ด้านวิธีการสอนแบบบูรณาการ พัฒนาศักยภาพของ เน้นการอบรมครูพระสอนศีลธรรมเชิงปฏิบัติการแบบบูรณาการด้านวิธีการสอนให้สอดคล้องกับระดับช่วงชั้นของนักเรียน

3. การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการสอนแบบบูรณาการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ดังนี้ 1) สื่อจะต้องให้ความสะดวกแก่ครูผู้สอน 2) สื่อจะต้องเป็นตัวช่วยผ่อนแรงในการอธิบาย 3) สื่อที่เหมาะสมจะต้องช่วยประหยัดเวลาในการสอน

4. การพัฒนาหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ มีการบูรณาการ ดังนี้ 1) บูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ 2) บูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ 3) บูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ 4) บูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน 5) บูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ โดยนำเอาเนื้อหาของวิชาหนึ่งมาเสริมอีกวิชาหนึ่ง

โดยสรุปเป็นแผนผังองค์ความรู้การพัฒนาวัตกรรมการเพื่อส่งเสริมศักยภาพครูสอนศีลธรรม ได้ดังนี้

**การพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
จังหวัดเชียงใหม่**

ภาพที่ 2 : องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษามีประเด็นสำคัญที่จะนำเสนอต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อเป็นประโยชน์แก่การพัฒนานวัตกรรมการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1. ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนยังขาดองค์ความรู้ในวิธีการสอน ควรต้องมีการเสริมสร้างองค์ความรู้ โดยการพัฒนหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการครูพระสอนศีลธรรมพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน เพื่อให้เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาได้เข้าใจและสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้
2. ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการขับเคลื่อนเครือข่ายบูรณาการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ภายใต้มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสอนธรรมศึกษาให้กับนักเรียน

อบรมศีลธรรม จรรยา พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่อยู่ในเขตรับผิดชอบว่าแต่ละโรงเรียนมีได้รับความรู้ความเข้าใจมากน้อยเพียงใด และพัฒนาองค์ความรู้ในรูปแบบของหลักธรรมคำสอนในรูปแบบที่เหมาะสมกับแต่ละโรงเรียนต่อไป

การอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2563). *ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยเผยแผ่ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2563*. กรุงเทพฯ: บริษัท ไรไทยเพรส จำกัด.
- ดวงกมล สีนเพ็ง. (2553). *การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พริ้นท์ จำกัด.
- ทิตินา แคมมณี. (2547). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพรณี ผุดเกิดและคณะ. (2555). *รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดสงขลา (หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)*. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พระครูสุวิธานพัฒน์บัณฑิต และคณะ. (2552). *ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตปกครองคณะพระสงฆ์ภาค 9 (รายงานการวิจัย)* ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญโญ และคณะ. (2562). *การพัฒนาศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดลำปาง. วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. 3(1), 95 -117.
- พูนสุข มาศรีสรสรรค์. (2554). *การจัดการความรุนแรงในครอบครัวเชิงพุทธบูรณาการ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 4(1), 221-242.
- เอี่ยมอร ชลวร. (2554). *การจัดการความรู้เชิงพุทธบูรณาการ (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

